

Sohasem volt érvényesebb a jól ismert mondás: "Gondolkodj globálisan - cselekedj lokálisan!" Az utóbbi évek ENSZ jelentései irányították rá a közvélemény figyelmét arra a globális tényre, hogy az emberi tevékenység által generált klímaváltozás márpedig van és annak következményei súlyosak (1 ábra). Ipari anyagokra alapozott építészettünk, ipari irányultságú mezőgazdaságunk és a megújulásra nem képes fosszilis energiahordozókra alapozott energia ellátásunk jelentősen hozzájárul ezekhez a kedvezőtlen folyamatokhoz. Fejlesztésünk ezeknek a hatásoknak a hatékony csökkentéséhez kíván a népszerűsítés eszközeivel hozzájárulni.

Magyarország vidéki térségeiben eltérő mértékben, de a lakosság gazdasági leszakadása-, elöregedése-, a munkahelyek számának csökkenése-, a fiatalok elvándorlása- és a szociális feszültségek növekedése a jellemző. E térségekben egyre nagyobb gond az energia árak emelkedése, a fenntartható jövő értékeinek háttérbe szorulása, az elérhető áron egészséges és kulturálisan megfelelő táplálékhoz jutás, valamint a meleg otthon biztosítása.

A globális- és a lokális válságjelek kiváltó okai a fenntarthatatlan társadalmi, környezeti és gazdasági folyamatok eredményei. Véleményünk szerint a lokális gazdaság elemeinek erősítésével (ökoépítészet, megújuló energia, ökológiai gazdálkodás) hozzájárulhatnak a vidéken zajló folyamatok fenntartható pályára állításához és védelmet biztosíthatnak az ott élők számára a válság összetett hatásai ellen úgy energetikai, építészeti, mint a fenntartható mezőgazdasági gyakorlat szempontjából.

Fontos feladatunknak tartjuk, hogy alternatív, innovatív, a lakosság aktív és felelős részvételén alapuló megoldásokat keressünk a vidék energetikai és egyéb gondjaira.

Ismertek azok az irányelvek, melyeket az EU és hazánk fogadott el a megújulóknak nagyobb arányú elterjesztése érdekében. A partnerek, mint civil szervezetek szeretnének kivenni a részüket a lakosság megfelelő információval való ellátásának feladatából.

A 2001/77/EK irányelv az EU-ban megújuló energiahordozóval előállított villamos energia akkori 14%-os részarányát 2010-re 22,1%-ra tervezte növelni (erősen differenciált arányok szerint) Ezt ma már tudjuk, hogy nem sikerül megvalósítani.

Az un. Fehér Könyv a megújuló energiahordozók EU-beli 5,3%-os részarányának 12%-ra történő növelését tervezi 2010-re. Ennek hazánkra eső része szintén nem fog teljesülni ugyan úgy ahogyan a bio motorhajtóanyagok 2010-ben 5,75 % - os tervezett részarányának elérése sem.

Hazánkban a megújuló energiaforrások egymás közötti felhasználási aránya igen kedvezőtlen, mivel az főleg a tűzifa elégetéséből származik. Jelenleg ezek mintegy 3,6 %-kal részesednek az ország összes energia felhasználásából, melynek:

- 85,0 % tűzifa és egyéb biomassza
- 10,0 % geotermia
- 3,2 % megújulókból termelt villamos energia
- 0,5 % biogáz és kommunális hulladék égetés
- 0,2 % napenergia
- 1,1 % egyéb

Ezzel szemben az érdekünk az volna, hogy minél több erdőt telepítsünk, hogy a mélyebb talajrétegekből a növény által felhozott és a lombkorona által kipárologtatott víz csapadék formájában visszahulljon a közeli térségre, öntözve a felszínt és hűtve a Kárpát medence klímáját. Érdekünk az arány jelentős eltolása a napenergia felhasználás irányába, hiszen abból rendelkezünk kiapadhatatlan forrásokkal

Az ENSZ ICCP jelentése szerint az elsődleges energiahordozók felhasználásának alakulása az 3.ábrán bemutatottak szerint várható. Ez szerint az előrejelzés szerint 2010 és 2020 között a fosszilis energiahordozók kitermelésében és felhasználásában egy stagnálás várható, míg a megújulók ettől a ponttól átveszik a növekedést.

A megújuló energiaforrások – különösen a napenergia felhasználása növelését a klímaváltozás, a földi légkör felmelegedése is indokolja. Az alábbi ábrán jól látható, hogy napjainkban (2010) elértük a Föld légkörének 0,6 %-os felmelegedését az 1000 éves átlaghoz képest.. Ennek hatása az időjárási szélsőségek előfordulásának sűrűsödése. Az ICCP kutatói szerint a 2050-re prognosztizált 2 C fokos hőmérséklet emelkedés már visszafordíthatatlan, sőt öngerjesztő folyamattá válik egyebek mellett a permafrost területek felolvadása és az onnan felszabaduló – a CO₂-nél 21-szer nagyobb üvegházhatással bíró metán gázok légkörbe jutása miatt.

A jelenlegi helyzetről már számos jelentés, adat, és tapasztalás áll a rendelkezésünkre ahhoz, hogy projektünket, az energiatakarékos alternatívákat Bemutató Központ létrehozását annak indokoltsága irányából megalapozottnak tekinthessük.

A jelenlegi helyzet elemzéséhez tartozik leszögezni, hogy a tervezett bemutató központhoz hasonlóan sokrétű intézményt Európában két helyen találtunk az egyik Portugáliában van a „Tamera” projekt, a másik az Egyesült Királyságban Wales tartományban a Center for Alternative Technology (CAT).

Vidékfejlesztés

A '90-es években a Duna, mint határmenti folyónk vízminőségére ható tényezőket vizsgálták az Alapítvány munkatársai egy nemzetközi kutatócsoport magyar tagjaként, különös tekintettel a vegyszerekre alapozott mezőgazdaság és az ökológiai gazdálkodás élővizekre gyakorolt hatásának összehasonlítására. Ezen kívül a víz- és környezetkímélő ökológiai mezőgazdasági gyakorlat bemutatásának és oktatásának alapjait kezdtük meg kialakítani az elnyert 280.000,00 EURO támogatásból.

Az Alapítványt – vidékfejlesztő tevékenysége elismeréseként - 2001-2004 között megvalósított un. kísérleti LEADER típusú vidékfejlesztési program gesztori feladatainak ellátására jelölte ki az Alsó Galga-mente 5 településének önkormányzata. E feladat keretében a térség vidékfejlesztési programját kellett az Alapítvány munkatársainak elkészítenie az „Ökoszociális Helyi Gazdaság megalapozása” címmel, majd ennek sikeres megvalósítására pályázatot kiírnia. A mintegy 30 MFt összeget a program megvalósítása szempontjából legjobb pályázóknak a Helyi Bíráló és Monitoring Bizottság ítélte oda.

Ezután a sikeresen megvalósított program után 2004-től 2008-ig futó uniós AVOP LEADER program gesztori feladataival szintén az Alapítványt bízta meg a Galgamenti kistérség immáron 22 településére- és 56 ezer lakosára kiterjedő Akció Csoport. A Kistérségi Vidékfejlesztési Program lakossági bevonással történő elkészítésétől a szükséges képzéseken át a program teljes lebonyolításáig szólt a megbízatás. A projekt teljes költsége itt már 90.000.000,00 HUF volt.